

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/603/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1108230220
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Vičková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1108230220.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Vičkovej a členov senátu JUDr. Moniky Holickej a JUDr. Ondreja Krajča v právnej veci navrhovateľa: V. I. C., C., H. N. XX, Š., zastúpeného JUDr. Dagmar Matuškovou, advokátkou so sídlom Búdkova 12, Bratislava, proti odporcom: 1/ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné nám. 13, Bratislava, 2/ Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné nám. 13, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní odporcu 2/ proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I, zo dňa 03. februára 2011 č.k. 24C 158/2008-113, jednohlasne takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti **m e n í t a k**, že návrh z **a m i e t a**.

Odporcovi 2/ náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom zo dňa 03. februára 2011, č.k. 24C 158/2008-113, uložil súd prvého stupňa odporcovi 2/; po tom, čo pre späťvzatie návrhu zastavil konanie proti odporcovi 1/; povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 2.323,57 Eur a náhradu trov konania vo výške 774,36 Eur, vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietol a odporcovi 1/ náhradu trov konania nepriznal. Z vykonaného dokazovania zistil, že uznesením Okresného riaditeľstva PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície, Odbor skráteného vyšetřovania Trnava, ČVS: ORP-4387/1-OSV-TT-2004 zo dňa 11.10.2004 bolo proti navrhovateľovi začaté trestné stíhanie podľa § 125 ods. 1 písm. g/ Trestného zákona vo veci trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie a navrhovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 5T 58/2005, zo dňa 08.04.2005 uznaný vinným zo spáchania uvedeného trestného činu a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov s podmieňaným odkladom a skúšobnou dobou v trvaní 2 rokov. Ďalej zistil, že Krajský súd v Trnave rozsudkom, sp. zn. 5T 58/2005, zo dňa 02.03.2006 zrušil rozsudok Okresného súdu Trnava, sp. zn. 5T 58/2005, zo dňa 27.10.2005 v celom rozsahu a navrhovateľa podľa § 226 písm. b/ Trestného poriadku spod obžaloby oslobodil z dôvodu, že sa žiadneho trestného činu nedopustil. Mal preukázané, že navrhovateľ sa podaním zo dňa 28.08.2006, doplneným dňa 08.01.2008, domáhal na príslušnom ústrednom orgáne uspokojenia svojho nároku náhradu škody v rámci predbežného prerokovania, ktorý mu priznal náhradu škody vo výške 36.130,- Sk titulom náhrady trov trestného konania a jeho žiadosti v časti - týkajúcej sa nemajetkovej ujmy vo výške 70.000,- Sk nevyhoveli, vzhľadom na čo mal za to, že týmto čiastočným plnením v prospech navrhovateľa odporca 1/ uznal, že nezákonným rozhodnutím došlo k porušeniu práva navrhovateľa. Konštatoval, že navrhovateľom označené trestné konanie vedené proti jeho osobe; v ktorom bol spod obžaloby oslobodený; možno považovať za konanie objektívne spôsobilé privodiť ujmu na jeho právach, pričom samotná závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy nie je jediným a výlučným faktorom pre určenie konečnej výšky zadosťučinenia v peniazoch, keď právne relevantná je len taká nemajetková ujma, ktorej

vznik je v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom v značnej miere znižujúcim dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Takto zistený skutkový stav posúdil po právnej stránke podľa ust. § 1 ods. 1, § 5 ods. 1, § 17 ods. 2, § 25 ods.1, zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v spojení s § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka a konštatoval, že sú splnené predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy navrhovateľovi; keď doteraz nebolo navrhovateľovi poskytnuté ani len morálne zadostučinenie vo forme ospravedlnenia; pričom prihliadol predovšetkým na to, že trestné stíhanie vedené proti navrhovateľovi znamenalo psychickú záťaž pre jeho rodinu a predstavovalo zásah do mimoriadne citlivej oblasti jeho života - občianskej bezúhonnosti, cti a vážnosti v spoločnosti, nevzhladol však, že by malo negatívny vplyv na výkon jeho znaleckej činnosti. Navrhovateľ bol v rozpore so skutočnosťou označený za "páchateľa protiprávnej činnosti závažného charakteru", ktorá činnosť je všeobecne považovaná za protispoločenskú a nemorálnu a ktorá je spoločnosťou odsudzovaná, vzhľadom na čo mal za to, že ujmu; ktorá navrhovateľovi vznikla v dôsledku trestného stíhania vedeného voči jeho osobe po dobu 1 a pol roka; je možné odstrániť iba priznaním nemajetkovej ujmy, keď predmetné trestné stíhanie vedené proti navrhovateľovi predstavovalo svojim rozsahom a intenzitou značný zásah do jeho osobnostných práv, ktorého negatívne následky pociťoval navrhovateľ veľmi intenzívne počas priebehu celého trestného konania a tieto následky pretrvávajú v menšej miere dodnes. Pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch; vychádzajúc zo závažnosti vzniknutej ujmy a z okolností, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv navrhovateľa; prihliadol na osobu navrhovateľa, ktorý dlhodobo vykonáva znaleckú činnosť; ktorá činnosť je podmienená bezúhonnosťou osoby vykonávajúcej znaleckú činnosť; a ktorý požíva vážnosť v profesijnom kruhu a taktiež prihliadol na prostredie, v ktorom navrhovateľ žije, keďže tento býva v menšom meste, pre ktoré je príznačná vnímavosť a informovanosť o jeho obyvateľoch najmä pokiaľ ide o osobu známu, ktorou je i osoba navrhovateľa. Vzhľadom na uvedené priznal navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.323,57 Eur; ktorú sumu považoval s ohľadom na závažnosť ujmy, t.j. jej intenzitu, rozsah a trvanie za primeranú a dostatočnú; a vo zvyšnej časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy návrh navrhovateľa ako nedôvodný zamietol, keď mal za to, že celková výška ním uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy je neprimeraná následkom, ktoré boli navrhovateľovi spôsobené nezákonným rozhodnutím v trestnom konaní. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. a navrhovateľovi priznal plnú náhradu trov konania, aj keď mal vo veci úspech len čiastočný, keď rozhodnutie o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu. O trovách odporcu 1/ rozhodol podľa § 146 ods. 2 O.s.p.; keď konanie proti nemu bolo zastavené z dôvodu späťvzatia návrhu navrhovateľom; a ich náhradu mu nepriznal, nakoľko si ju v konaní neuplatnil.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie odporca 2/ domáhajúc sa jeho zmeny tak, aby bol návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietnutý. Namietal, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci (§ 205 ods. 1 písm. c/ O.s.p.), na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 1 písm. d/ O.s.p.) a v neposlednom rade jeho rozhodnutie vychádza i z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.). Dôvodil, že súd prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí jednostranne poukázal na skutočnosti, ktoré svedčia v prospech navrhovateľa, hoci z výpovedí svedkov je zrejmé, že vzťah navrhovateľa a jemu blízkych osôb sa aj napriek trestnému stíhaniu; ktorým malo dôjsť k zásahu do osobnostných práv navrhovateľa a k vzniku nemajetkovej ujmy; nezmenil, pričom súd prvého stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam aj pokiaľ ide o posúdenie zhoršenia zdravotného stavu navrhovateľa, keď skutočnosti, na ktoré navrhovateľ poukázaval, t.j. zhoršenie psychického stavu, vzťahu s priateľmi a rodinou, občianskej cti a bezúhonnosti nie sú v príčinnej súvislosti so začatím trestného stíhania v roku 2004, nakoľko z lekárskej správy predloženej navrhovateľom vyplýva, že už v roku 2001; kedy došlo dňa 22.05.2001 k jeho únosu organizovanou skupinou; mu bol diagnostikovaný posttraumatický syndróm a od tohto momentu; ako to sám navrhovateľ uviedol; trpí psychickými problémami. Súd prvého stupňa sa stotožnil s tvrdeniami a argumentáciou navrhovateľa; keď nárok navrhovateľa posúdil ako nárok na náhradu škody spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania proti jeho osobe, ktoré konanie sa neskončilo právoplatným odsúdením osoby navrhovateľa; vôbec sa však nevyporiadal s jeho argumentáciou a tvrdeniami, pričom z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je zrejmé, prečo neprihliadol na ním tvrdené skutočnosti, a preto ho v tomto ohľade považuje za nepresvedčivé. Mal za to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, nakoľko tento posúdil nemajetkovú ujmu; uplatnenú navrhovateľom podľa zák. č. 514/2003 Z.z.; podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, hoci v danej veci bolo potrebné aplikovať právnu úpravu "lex specialis" obsiahnutú v zák. č. 514/2003 Z.z., keď úpravu "lex generalis" obsiahnutú v Občianskom zákonníku je možné aplikovať len v prípade, ak by osobitná úprava neexistovala. Namietal, že súd prvého stupňa sa vôbec nevyporiadal s rozhodnutím

Najvyššieho súdu SR, sp zn. 3 Cdo 201/2007, podľa ktorého "nejde o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby, ak je proti nej v súlade so zákonnými podmienkami vznesené obvinenie z trestného činu a aj ďalšie úkony orgánov činných v trestnom konaní zasahujúce do práv tejto fyzickej osoby sú vykonávané v medziach zákona a na tom sa nič nemení ani v prípade, ak by neskôr došlo k zastaveniu trestného stíhania voči tejto fyzickej osobe alebo k jej prepusteniu z väzby alebo k jej oslobodeniu spod obžaloby." Vzhľadom na uvedené má za to, že trestné konanie vedené proti navrhovateľovi prebehlo v súlade s Trestným poriadkom a iba samotná skutočnosť, že navrhovateľ bol spod obžaloby oslobodený, nezakladá automaticky jeho nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Uviedol, že v trestnom konaní dochádza ku konfliktu medzi záujmom štátu na zisťovaní, resp. odhaľovaní páchatel'ov trestných činov a záujmom na dodržiavaní všetkých ústavných práv jednotlivcov. Ak by sa každé uznesenie o vznesení obvinenia považovalo za nezákonné, a to v prípade, že by v ďalšom priebehu trestného konania došlo k oslobodeniu obžalovaného spod obžaloby, viedlo by to podľa jeho názoru k paradoxnej situácii, že orgány činné v trestnom konaní by z uvedených dôvodov stíhali len tie osoby, pri ktorých je jednoznačne preukázané, že spáchali trestný čin, čím by sa poprel samotný princíp prezumpcie neviny. Konštatoval, že trestné stíhanie predstavuje určitý zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvoláva i ďalšie negatívne dopady na osobný život jednotlivca, pričom trestné stíhanie realizované v rozpore so zákonom sú spôsobilé vyvolať popri vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv. V danom prípade však boli zásahy orgánov činných v trestnom konaní legitímne; keď nebolo v konaní preukázané, že by ním došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv navrhovateľa a tento bol navyše oslobodený spod obžaloby; keď tieto zásahy boli vnímané ako neoprávnené len subjektívne zo strany navrhovateľa. Má za to, že navrhovateľovi nielenže nevznikla v predmetnom trestnom konaní nemajetková ujma, ale tento ju ani žiadnym spôsobom nepreukázal. Poukázal na uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 21.01.2010, č.k.

24C 158/2008-31, ktorým ho súd pripustil do konania, pričom rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 02.03.2006, sp. zn. 5T 58/2005, ktorým bol navrhovateľ oslobodený spod obžaloby, je podľa jeho názoru možné považovať za okamih, kedy sa navrhovateľ mohol dozvedieť o škode, ktorá mu v dôsledku trestného stíhania vznikla. Vzhľadom na skutočnosť, že Krajský súd v Trnave rozhodol v predmetnej trestnej veci na verejnom zasadnutí; keď v zmysle § 293 ods. 3 a 10 zák. č. 301/2005 Z.z. sa verejné zasadnutie koná za prítomnosti obvineného a obhajca obvineného sa vždy zúčastní verejného zasadnutia, na ktorom sa koná o odvolaní; sa navrhovateľ okamihom vyhlásenia rozsudku, t.j. dňa 02.03.2006 dozvedel, že bol spod obžaloby oslobodený, pričom od tohto okamihu mu začala plynúť trojročná premlčacia lehota podľa § 19 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z.; podľa ktorého lehota začína plynúť odo dňa doručenia, resp. oznámenia rozhodnutia, ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia. S poukazom na ust. § 19 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z.z.; podľa ktorého premlčacia lehota neplynie počas predbežného prerokovania nároku, a to najdlhšie po dobu šesť mesiacov; konštatoval, že právo navrhovateľa na náhradu škody bolo premlčané dňa 02.09.2009. Vzhľadom na uvedené vzniesol námietku premlčania, nakoľko navrhovateľ podal návrh na jeho pristúpenie do konania ako pasívne legitimovaného účastníka až dňa 02.11.2009, a preto mal za to, že navrhovateľ svoj nárok uplatnil proti nemu ako povinnému subjektu na súde prvého stupňa oneskorene.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení na odvolanie odporcu 2/ navrhol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdiť. Dôvodil, že trestné stíhanie vedené proti jeho osobe znamenalo vážny zásah do jeho práva na ochranu osobnosti, pričom už samotné prípravné konanie znamenalo pre neho veľkú psychickú traumu, znevažovalo ho pred verejnosťou a naštrbilo aj jeho povest' znalca, a hoci bol spod obžaloby oslobodený, táto skutočnosť neznamenala satisfakciu za poškodenie jeho dobrého mena. Má za to, že bola poškodená najintímnejšia sféra jeho ľudskej osobnosti, a je preto zákonnou povinnosťou poskytovať tejto osobnostnej sfére nielen príslušnú ochranu ale aj satisfakciu, pričom uviedol, že zásah do jeho práva na ochranu osobnosti už síce netrvá, jeho následky, t.j. ujma však naďalej pretrváva. Nestotožnil sa s tvrdením odporcu v 2. rade, že predmetným trestným stíhaním nedošlo k zásahu do jeho osobnostných práv a rovnako nesúhlasil i s tvrdením ohľadne jeho zdravotného stavu, keď posttraumatický syndróm, ktorým trpel už od roku 2001 sa v dôsledku nezákonného rozhodnutia zhoršil do takej miery, že musí byť od tejto doby pravidelne lekársky ošetrovaný. V doplnení svojho vyjadrenia uviedol, že samotné jeho oslobodenie spod obžaloby nie je pre neho dostatočným zadosťučinením, a to vzhľadom na ujmu, ktorá mu bola spôsobená predmetným trestným stíhaním, keď toto mu spôsobilo traumu, poškodilo jeho povest' v rodine i v blízkom okolí a malo taktiež nežiaduce negatívne účinky na jeho zdravie. Vznesenie obvinenia je veľmi závažným procesným úkonom v prípravnom konaní, pričom toto bolo vzhľadom na výsledok trestného konania vydané neoprávnené a aj samotné trestné konanie bolo vedené nezákonne a tendenčne, v dôsledku čoho viedlo k poškodeniu jeho osobnostných práv. Má za to, že súdom prvého stupňa priznaná nemajetková ujma predstavuje len malý zlomok odškodnenia

za ujmu, ktorá mu bola spôsobená a na ktorú do konca svojho života nezabudne a rovnako tak aj jeho rodina i blízke okolie. Námietku premlčania vznesenú zo strany odporcu 2/ považuje za alibistickú a v rozpore s dobrými mravmi, keď s poukazom na ust. § 19 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z.; podľa ktorého sa právo na náhradu škody premlčí najneskôr za desať rokov odo dňa, keď bolo poškodenému doručené, resp. oznámené rozhodnutie, ktorým mu bola spôsobená škoda, to však neplatí, ak ide o škodu na zdraví alebo škodu spôsobenú rozhodnutím podľa § 7 a § 8 citovaného zákona; má za to, že premlčaciu lehotu v danej veci nie je možné počítať od času, kedy mu bolo oznámené oslobodzujúce rozhodnutie, ale treba ju počítať od reálneho vzniku poškodenia jeho zdravia a povesti v mieste jeho bydliska, v jeho rodine a vo výkone znaleckej činnosti, pričom v tejto súvislosti uviedol, že namietaným nezákonným konaním a rozhodnutím Okresného súdu Trnava mu bola spôsobená ujma na zdraví, ktorá mu bola diagnostikovaná až v roku 2008.

Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, rozsudkom zo dňa 25. marca 2014 č.k. 8Co 115/2011 - 164 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti tak, že návrh v celom rozsahu zamietol, keď s poukazom na § 19 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. považoval za dôvodnú v odvolacom konaní odporcom 2/ vznesenú námietku premlčania.

Na dovolanie navrhovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 30. júla 2015 sp.zn. 2Cdo 249/2014 zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. marca 2014 sp.zn. 8Co 115/2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal námietkou navrhovateľa týkajúcou sa rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi, ktorý navrhovateľ odvodzoval zo skutočností, že odporca 2/ zdržiaval rozhodnutie o náhrade škody, ktorá mu vznikla nezákonným rozhodnutím Okresného súdu Trnava a odmietol mu nahradiť nemajetkovú ujmu napriek tomu, že mu zákon č. 514/2003 Z.z. takéto právo priznáva a s poukazom na to, že odporca 2/ vzniesol námietku premlčania až v odvolacom konaní. Dovolací súd vytkol odvolaciemu súdu, že neposudzoval vytýkané a ani iné aspekty súvisiace so vznesenou námietkou premlčania, v dôsledku čoho nepreskúmateľnosť jeho rozsudku mala za následok jeho nepresvedčivosť, ktorou vadou konania bola účastníkovi odňatá možnosť riadne konať pred súdom. Zároveň poukázal na to, že všeobecne možno bezpochyby dôvodiť, že v konaní účastníkom konania opodstatnene vznesenú námietku premlčania voči uplatňovanej pohľadávke nemožno pokladať za konanie, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi, pretože inštitút "dobrých mravov" je zákonným inštitútom a prispieva k istote v právnych vzťahoch. Za špecifických okolností však výkon práva namietat' premlčanie uplatneného nároku by mohlo byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Znak konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania.

Odvolací súd opätovne prejednal vec; v intenciách vytknutých nedostatkov a záväzného právneho názoru dovolacieho súdu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. júla 2015 sp.zn. 2Cdo 249/2014); v medziach dôvodov podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.), a dospel k záveru, že odvolanie odporcu 2/ je dôvodné, keď odvolacia argumentácia navrhovateľa týkajúca sa rozporu odporcom 2/ vznesenej námietky premlčania; z hľadiska okolností jej uplatnenia v odvolacom konaní; neobstojí.

Predmetom odvolacieho konania v preskúmvanej veci bol návrh navrhovateľa, ktorým sa domáha voči odporcovi 2/ zaplata sumy 2.323,57 Eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy podľa zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Vzhľadom na prípustnosť námietky premlčania v odvolacom konaní; keďže sa jej netýka koncentračná zásada konania vyjadrená v § 120 ods. 4 a § 205a O.s.p.; zaoberal sa odvolací súd v danej veci

odporcom 2/ vznesenou námietkou premlčania vychádzajúc z právneho názoru, že začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby na uplatnenie náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 19 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z. viazaný na okamih, kedy sa poškodený dozvedel o škode a ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia; tak, ako si náhradu nemajetkovej ujmy v danej veci uplatňuje i navrhovateľ; plynie premlčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) rozhodnutia, ktorým bolo zmenené alebo zrušené právoplatné rozhodnutie.

V danej veci tak považoval za nesporné, že navrhovateľ bol oslobodený spod obžaloby rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 02.03.2006, sp. zn. 5T 58/2005, ktorého doručením dňa 29.03.2006 začala navrhovateľovi plynúť trojročná premlčacia doba; ktorá po zohľadnení doby 6 mesiacov určenej na predbežného prerokovania nároku; uplynula dňa 29.09.2009. Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ podal návrh na prístupenie odporcu 2/ do konania ako pasívne legitimovaného účastníka v zmysle § 4 ods. 1 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z.z. až dňa 02.11.2009 (aj keď návrh na začatie konania podal dňa 16.09.2008), tak odvolací súd vzhľadom na námietku premlčania vznesenú odporcom 2/ dospel k záveru, že navrhovateľ si svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnil proti odporcovi 2/ na súde prvého stupňa z hľadiska plynutia trojročnej subjektívnej premlčacej doby oneskorene.

V zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka nesmie byť výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov v rozpore s dobrými mravmi. Toto ustanovenie je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, ak to tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť, bez ohľadu na to, aby sa tým niečo zmenilo na existencii tohto práva.

Podľa ustálenej súdnej a výkladovej praxe dobré mravy (boni mores) patria k zásadám súkromného práva, bývajú používané ako kritérium obmedzujúce subjektívne práva v ich obsahu alebo častejšie obmedzujúce výkon subjektívnych práv. Dobré mravy hoci sú zákonným pojmom, a teda majú funkciu normotvornú, nie sú zákonom definované. Ich obsah spočíva vo všeobecne platných normách morálky, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania. Za dobré mravy treba považovať súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť (stálosť), sú rešpektované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu noriem základných. Ide teda o súhrn etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, zabezpečujúcich, aby každé konanie bolo v súlade so všeobecnými morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti (slušnosti, poctivosti, čestnosti, tolerancie, dôvery, vzájomnej úcty).

Úvaha súdu o tom, či výkon práv a povinností je v rozpore s dobrými mravmi, musí byť podložená konkrétnymi zisteniami v konaní. Súlad výkonu práv a povinností s dobrými mravmi musí vychádzať z komplexného hodnotenia konkrétnej situácie, a to na oboch stranách sporu (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto dotknutej), s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a miestne a časové súvislosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva. Postačuje, že výkon práva je - objektívne posudzované, v rozpore s dobrými mravmi a zavinenie zo strany konajúceho, resp. jeho vedomosť tohto rozporu s dobrými mravmi, nie je relevantná.

Za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi sa považuje aj šikanózný výkon, ktorým sa nesleduje dosiahnutie určitého predpokladaného hospodárskeho cieľa a účelu sledovaného právnu normou, ale výkon práva sa zneužíva zámerne na poškodenie iného, na oslabenie jeho postavenia či znevýhodnenie.

V preskúmvanej veci vyslovil dovolací súd právny názor, že vo všeobecnosti nemožno opodstatnene vznesenú námietku premlčania považovať za konanie, ktoré by zakladalo konanie v rozpore s dobrými mravmi, keďže inštitút premlčania je zákonným inštitútom a prispieva k právnej istote v právnych vzťahoch. Výnimočne však pripustil; za špecifických okolností; aby bol považovaný výkon práva namietať premlčanie uplatneného nároku konaním v rozpore s dobrými mravmi, teda konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý však márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by bol zánik uplatňovaného nároku v dôsledku plynutia premlčacej doby neprimerane tvrdým postihom so zreteľom na rozsah a charakter ním uplatňovaného nároku a dôvody, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Zároveň zdôraznil, že znaky konania zakladajúceho priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z okolností existujúcich v čase uplatnenia námietky premlčania, ktoré musia byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty odopretím práva uplatniť námietku premlčania.

Tvrdenie navrhovateľa, že odporca 2/ mal zdržiavať rozhodnutie o náhrade škody a odmietol mu nahradiť ním uplatňovanú nemajetkovú ujmu, nepredstavuje takú relevantnú okolnosť, za ktorej bola námietka premlčania odporcom 2/ uplatnená a na ktorú by z hľadiska posudzovania rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi bolo možné; z pohľadu vyššie uvedených záverov dovolacieho súdu; v tomto konaní prihliadnuť. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že odporcovi 2/ nevyplývala zo zák.č. 514/2003 Z.z. (§ 15 a § 16) povinnosť uspokojiť nárok navrhovateľa (poškodeného) uplatnený ním v rámci predbežného prerokovania nároku; počas ktorého navyše ani premlčacia doba neplynie; mal právo nárok navrhovateľa aj neuspokojiť, keď práve takýto postup bolo možné očakávať vo vzťahu k uplatňovanej náhrade nemajetkovej ujmy, ktorej výška vždy závisí od zváženia všetkých konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré sú väčšinou až predmetom dokazovania v súdnom konaní vo veci samej a ktoré odporcovi 2/ pri posudzovaní nároku v rámci predbežného prejedania ani nemusia byť známe. Odopretie nároku navrhovateľa na zaplatenie ním požadovanej výšky nemajetkovej ujmy preto treba v týchto súvislostiach považovať za postup legitímny a nie šikanózný. Navrhovateľ preto nedôvodne odvodzuje rozpor odporcom 2/ vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi zo skutočnosti, že odporca 2/ zdržiaval rozhodnutie o náhrade škody, ktorá mu vznikla nezákonným rozhodnutím a že mu odmietol nahradiť nemajetkovú ujmu napriek tomu, že mu zákon takéto právo priznáva.

Spoliehanie sa navrhovateľa na uspokojenie jeho nároku odporcom 2/ na základe ním podanej žiadosti o predbežné prejedanie nároku nemôže zakladať kvalifikovaný rozpor odporcom vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi, keď navrhovateľovi žiadna objektívna, ním nepredvídateľná a neovplyvniteľná, prekážka vo včasnom uplatnení si nároku proti odporcovi 2/ na súde nebránila.

Len tá skutočnosť, že odporca 2/ vzniesol námietku premlčania až v odvolacom konaní nezakladá sama o sebe, bez ďalšieho, jej uplatnenie v rozpore s dobrými mravmi; opačný záver by totiž znamenal, že každé vznesenie námietky premlčania v odvolacom konaní zakladá dôvod na jej odopretie pre rozpor s dobrými mravmi. Vznesenie námietky premlčania je v odvolacom konaní zákonom obmedzené tým, že pri posudzovaní jej dôvodnosti už nemožno v odvolacom konaní prihliadať na nové skutočnosti a nové dôkazy, a preto účastník konania, ktorý vznesie námietku premlčania až v odvolacom konaní sa vystavuje riziku dôkaznej núdze v tom, že jej dôvodnosť už nebude môcť preukazovať inými skutočnosťami alebo dôkazmi, než ktoré boli uplatnené a vykonané do vyhlásenia uznesenia, ktorým bolo dokazovanie skončené (§ 120 ods. 4 O.s.p.). Navrhovateľ nevyvodzuje rozpor v odvolacom konaní odporcom vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi zo žiadnych konkrétnych skutkových okolností týkajúcich sa jej uplatnenia, ktoré by vzhľadom na svoju intenzitu zakladali dôvod na výnimočné odopretie právnych účinkov vznesenej námietky premlčania na úkor princípu právnej istoty. Tvrdenia navrhovateľa tak zostali len vo všeobecnej rovine jeho subjektívnych úvah, a preto im nebolo možné prikladať v konaní takú relevanciu, ktorú z nich požadoval vyvodzovať. So zreteľom na uvedené odvolací súd zastáva názor, že zo skutočnosti, že odporca 2/ vzniesol námietku premlčania v odvolacom konaní nemožno vyvodiť znaky konania vykazujúceho priamy úmysel odporcu 2/ poškodiť navrhovateľa.

Pokiaľ by aj eventuálne na takýto úmysel zo strany odporcu 2/ bolo možné usudzovať, odvolací súd poznamenáva, že vo vzťahu k navrhovateľovi nemožno konštatovať, že by márne uplynutie premlčanej doby nezavinil a že by voči nemu tak vyvolal prípadný zánik uplatňovaného nároku; v dôsledku uplynutia premlčacej doby; neprímerane tvrdý postih, keď jediným dôvodom, pre ktorý svoje právo neuplatnil včas bola tá skutočnosť, že si svoj nárok v rámci premlčacej doby (dňa 16.09.2008) uplatnil voči subjektu, ktorý nebol v danej veci pasívne legitimovaným, a teda uplatnenie nároku voči odporcovi 2/ (dňa 02.11.2009) po uplynutí zákonom stanovenej premlčacej doby (dňom 29.09.2009) bolo spôsobené podaním návrhu voči nesprávnemu subjektu. V tejto súvislosti sa odporca 2/ dôvodne bráni tým, že námietka výkonu práva v rozpore s dobrými mravmi nemôže slúžiť na odstránenie pochybenia pri označení pasívne legitimovaného subjektu v návrhu podanom v rámci plynutia premlčacej doby. Odvolací súd sa s týmto názorom odporcu 2/ stotožňuje a dodáva, že námietka rozporu s dobrými mravmi, ktorou sa sleduje iný cieľ ako je odstránenie neprímeranej tvrdosti; teda napr. konvalidovanie zjavného pochybenia; sama o sebe predstavuje výkon práva v rozpore s dobrými mravmi.

Odvolací súd ďalej považuje za potrebné zdôrazniť, že odporca 2/, ktorý nakladá s verejnými prostriedkami, pri použití ktorých mu zákon ukladá zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť, je povinný v záujme dodržania tohto zákonného príkazu brániť sa kedykoľvek v konaní účinnými právnymi prostriedkami proti nemu uplatňovanému nároku. Odporca 2/ teda vzniesol námietku premlčania v

záujme dosiahnutia zmyslu a účelu sledovaného právnou normou, ktorá spája s dôvodne vznesenou námietkou premlčania nepriznanie uplatňovaného práva (§ 100 ods. 1 Obč. zák.); vznesenie námietky premlčania odporcom 2/ tak vyplývalo z potreby ochrany verejných prostriedkov a nebola ním zneužitá ako prostriedok slúžiaci na poškodenie navrhovateľa.

So zreteľom na uvedené odvolací súd uzavrel, že vznesenie námietky premlčania odporcom 2/ v odvolacom konaní nepredstavuje v okolnostiach danej veci zneužitie práva odporcu 2/ na úkor navrhovateľa, keď tento sám podanie návrhu proti odporcu 2/ po uplynutí premlčacej doby zaviniel. Uvedený záver je plne konformný aj s doterajšou súdnou praxou, ktorá zastáva názor, že ak žalobca nevhodnou voľbou prostriedku ochrany svojich práv z objektívneho hľadiska vlastným zavinením vytvoril podmienky pre neskoršie úspešné vznesenie námietky premlčania práva žalovaným, uplatnenie námietky premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka (rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 41/2012).

Vzhľadom na vyššie uvedené závery odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti, zmenil tak, že návrh navrhovateľa zamietol (§ 220 O.s.p.).

O náhrade trov (celého) konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods.2 O.s.p. v spojení s § 142 ods.1 O.s.p. podľa ktorého úspešnému odporcovi 2/, ktorému vznikol nárok na náhradu trov konania tieto nepriznal, nakoľko mu žiadne trovy v konaní nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.